

TAHAR BEN JELLOUN

EFSUNLU
AŞKLAR

ÖYKÜ

FRANSIZCA ASLINDAN ÇEVİREN
GÖNÜL AKGERMAN

Tahar Ben Jelloun
EFSUNLU AŞKLAR

Can Yayınları: 1553
Çağdaş Dünya Edebiyatı: 631

Amours sorcières, Tahar Ben Jelloun
© Editions du Seuil, 2003
© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2003
Bu kitabın Türkçe yayın hakları Onk Ajans Ltd. Şti.
aracılığıyla alınmıştır.

1. basım: Temmuz 2006

Yayına Hazırlayan: Ayça Sezen

Kapak Tasarımı: Erkal Yavi
Kapak Düzeni: Semih Özcan
Dizgi: Serap Bertay
Düzeltili: Fulya Tükel
Montaj: Mine Sarıkaya

Kapak Baskı: Çetin Ofset
İç Baskı ve Cilt: Şefik Matbaası

ISBN 975-07-0633-1

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33
<http://www.canyayinlari.com>
e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Tahar Ben Jelloun
EFSUNLU AŞKLAR

ÖYKÜ

Fransızca aslından çeviren
GÖNÜL AKGERMAN

CAN YAYINLARI

TAHAR BEN JELLOUN'UN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
KİTAPLARI

DUYGULAR LABİRENTİ / roman
IŞIĞIN O KÖR EDİCİ YOKLUĞU / roman
HATA GECESİ / roman
KUM ÇOCUK / roman
KUTSAL GECE / roman (1987 Goncourt Ödülü)
TANCA'DA SESSİZ BİR GÜN / roman
YOKSULLAR HANI / roman

İçindekiler

Birinci Bölüm

EFSUNLU AŞKLAR

Efsunlu aşk	11
Etki altındaki adam	38
Mabruk rüyalarınızı yorumluyor	65
Kendinde olmayan adam.....	74

İkinci Bölüm

AYKIRI AŞKLAR

Birbirlerini seviyorlar.....	87
Montaigne'in arkadaşının karısı	100
Güzellik ölümden daha güçlü bir kadedir.....	104
Salem'in karısı.....	113
Baştan çıkarma.....	118
Meçhul kadın	124
Terlikler	129
Zanlı	132
Tricinti.....	138

Üçüncü Bölüm

İHANET

Hamam.....	153
Öldüren dörtlük.....	193
Adına ihanet eden adam.....	199
Gasp.....	207

İhanete uğrayan çocuk 221

Dördüncü Bölüm

DOSTLUK

Genet ve Mohamed ya da meleği uyandıran peygamber.... 229

Naima ve Habiba..... 241

Birinci Bölüm

EF SUNLU AŞKLAR

Efsunlu aşk

Najat benden bu öyküyü alçak sesle, hatta mümkünse loş bir ışıktaki anlatmamı istedi. İçine biraz mizah, biraz da fantezi konga iyi olur, diye ekledi, gerçekten de olaylarda bunlar eksikti. Neden mi alçak sesle? Çünkü Fas'ta, gürültüyü sevmek gibi can sıkıcı bir eğilimimiz vardır, insanlarda yaratabileceği rahatsızlığı hiç düşünmeden gürültü yaparız; uzun ve yorucu bir günden sonra, ya da kiremit rengi kaftanını ödünç alıp, kirletip, kuru temizleme yaptırmadan iade eden komşusuyla arasındaki çekişmede kendi tarafını tutmasını isteyen karısıyla tartıştıktan sonra biraz dinlenmek isteyen komşuya aldırış etmeyiz.

Najat'ın büyükannesi gençliğini Melilla'da İspanyolların arasında geçirmişti ve Faslıların İspanyollardan daha yüksek sesle bağırdığını iddia eder, ona göre bu bir üstünlüktür. Bu gürültü yapma hastalığı bir tür dengesizlik, zayıflık göstergesidir. Düşünmediklerinden bağırlar. Harekete geçmek yerine çoşarlar.

Najat için fazla ışık, gürültü gibidir. Peki öyküsünü sakince, sinirlenmeden, bağırmadan nasıl anlatmalı? Bana şöyle dedi:

“Beni yatağına değil, romanlarından birine koy.”

Sonra düzeltti:

“Hayır, vücudumu sözcüklerinle örtmeni, beni uzun ve karmaşık cümlelerinle sarmalamamı istiyorum, hayal gücünün bir nesnesi olmalıyım... değil mi ki özgür değilsin, çocuk istemiyorsun, ben de bir sanatçı değil, iyi bir koca ve

iyi bir aile babası olmaya uygun bir erkek arıyorum.”

Kadın olarak sadece fahişelerin girdikleri o kafede oturup bir sigara paketi çıkarttı:

“İçebilir miyim? Seninleyim, fahişe olduğumu düşünmezler, çünkü bildiğin gibi, artık bedenlerini satan kızlarla ağır kızlar arasında fark yok. O güzelim kızların yaptıklarının fahişelik olduğundan bile pek emin değilim. Kendilerine hediyeler alan erkeklerle yatıyorlar. Öyle ya da böyle moda uygun incik boncuk alıp kaliteli parfüm sürmek lazım... Umarım korunuyorlardır, yoksa felaket olur. Her neyse, burada olma nedenim bu değil, söylediğim gibi, senin için bir öyküm var.”

Najat otuz yaşında, siyah saçlı, duru bir teni, yeşil gözleri var. Büyük bir sel baskını olduğu gün doğmuş. Korkunç yağmurlarla harap olma tehdidiyle karşı karşıya kalan şehrin, onun dünyaya gelişiyile kurtulduğu hatırlansın diye babası ona bu adı vermiş. Najat “kurtulan kadın” anlamına geliyor. Beş kardeşin en büyüğü. Babası kuyumcu, annesi terzi. Najat Kazablanka’da bir lisede Fransızca öğretmeni. Evli değil, bu yüzden kiralık bir daire bulmakta zorlanıyor. Emlak komisyoncuları fazla ısrar etmemesi için rica ediyorlar:

“Ne tür kadınlar bir apartman dairesinde tek başına yaşarlar, biliyor musunuz? Ev sahipleri bekârlardan hoşlanmazlar.”

Ev ararken akrabalarının yanında kalıyor.

Nasıl oluyor da, Najat gibi güzel bir kız yalnız yaşıyor?

Hamza’yla karşılaştığında, yirmi dokuz yaşındaydı. İşinden ayrılıp eviyle ilgilenmesini istediği için, iyi bir aileden gelen, genç bir yöneticiyle arasındaki nişanı yeni atmıştı. Aslında bu bir bahaneydi, adamı sevmiyordu, kendini beğenmiş ve ukala buluyordu.

“O bir hataydı,” dedi, “ama Hamza’yı görür görmez aradığım erkek olduğunu anladım!”

Ama Hamza çapkındı, kadın düşkünü dedikleri tipler-

dendi. Üniversitede öğretim üyeliğinden emekli olan bu adam, evlenmiş, sonra boşanmıştı, yalnız yaşıyordu ve evliliğin cazibesine asla kapılmamaya yemin etmişti. En sevdiği plak olan Charlie Parker'ın *Night in Tunisia* adlı parçasını ardı ardına üçüncü kez huşu içinde dinlerken karısı elektrik süpürgesini çalıştırdığı için boşanmıştı. Karısı cazdan nefret ediyordu. Ümmü Gülsüm'ü ve Claude Lelouch'un filmlerini seviyordu. Evdeki savaşılar bazen küçük hoşnutsuzluklardan patlak verir. Karısıyla müzik ve sinema hakkında konuşamaz hale gelince, kestirip atmaya karar vermiş ve her şeyi ona bırakarak evi terk etmişti. Zorluk çıkmadan boşanmıştı. Boşanma gerekçesi "kültürel uyumsuzluk ve yaşamsal özgürlük ihtiyacı" olarak bildirildi. Sonra Hamza stüdyo tipi bir daireye taşındı, orada müzik dinlemek ve bayıldığı klasik filmleri seyretmek için ses geçirmez bir oda yaptırdı. Projeksiyonlu bir sinema salonu oluşturmaya heves ediyordu ama o zamanlar Fas'a klasik filmler gelmiyordu. Seçtiği bu yalnızlığı seviyordu. Kızlar ona misafirliğe geliyor ve neyle yetinmeleri gerektiğini biliyorlardı. Onlara şöyle derdi:

"Yavaş olun. Gürültü yapmayın!"

Yine de bu müzmin bekâr hayatı biraz zor geliyordu. Karısıyla barışmayı denedi ama kadın artık onu sevmiyordu ve intikam almak için oldukça kırıncı sözler söylemekten büyük bir keyif aldı. O da rol yaptı, aldırılmıyormuş gibi davrandı ve ona uzun bir ömür diledi. İşte o dönemde Kazablanka ve Rabat arasında "Aouita" treninde Najat'la karşılaştı. Najat, Paolo Colla'nın *Akrobat* adlı romanını okuyordu. Gülmeye başladı ve kendini tutamayarak kadına şöyle dedi:

"Sizin gibi zeki görünen biri nasıl olur da bu tür saçmalıkları okumakla zaman kaybeder?"

"Zaman kaybetmiyorum. Bu kitap ilgimi çekti. Okudunuz mu?"

"Ne yazık ki, evet! Onu Arapça'ya çevirmemi teklif etmişlerdi, ama öylesine yalan yanlış ve aptalca buldum ki, sümüklüböceklerin cinsel yaşamları hakkında bir kitap çevirmeyi tercih ettim. Hiç değilse bir iddiası yok."

“Pek hoşgörülü değilsiniz.”

“Her şeye karşı hoşgörü gösteririm, ama ahmaklığa, kötü niyete ve sahtekârlığa asla.”

“Haklısınız, kız kardeşimin verdiği bu kitap çok kötü, ama neden sevdiğini anlamak için okuyorum, bu da bir bilmece...”

“Beğenen yalnızca kardeşiniz değil. Anlaşılan tüm dünyada milyonlarca satmış. Sadece bir ülkede tutulmamış, Danimarka’da. Yanılmıyorsam, Danimarkalılar diğerlerinden daha zeki bir toplum.”

“O halde, iyi okuyucu olan Danimarkalılar tuzağa düşmemişler diyelim.”

Tartışma seviyesizlik, kolaya kaçma ve kültür alanında oldukça yaygın olan yanlış değerler üzerine sürdü gitti.

Bir anlık sessizlikten sonra adam,

“Bu akşam yemeğini birlikte yiyoruz,” dedi.

Bu bir teklif değil, bir onay, bir buyruktu. Najat kendi kendine, “Ne istediğini biliyor, ama direnmeliyim,” dedi.

“Mümkün değil. İsterseniz, yarın olur, sizi ben davet ediyorum, yeni açılan bir vejetaryen lokantası var, oraya gideriz.”

“Vejetaryen ha! Ne korkunç!”

“Ya orası olur ya da gitmeyiz!”

“Orası olsun! Neden vejetaryen lokantası?”

“Çünkü et sevmiyorum, bu kadar basit.”

İstasyonda birbirlerine cep telefonlarını verdiler ve ertesi gün garın önünde buluşmak üzere sözleştiler.

Hamza büyülenmişti. Uyumakta zorluk çekti.

Najat memnundu ve bu karşılaşmayı düşünerek gözlerini kapattı. Öykünün başlama şeklini bir hayli alışılmadık bulsa da, bu adamın ötekiler gibi olmadığını hissetti. Kendini kaptırması söz konusu değildi. Tutkularından sakınmayı öğrenmişti. Bir erkekle bir kadın arasındaki ilişkide, özellikle başlangıcında, temkinli olmak gerekirdi. Nişanlısıyla arasındaki ilişkide acelecilik ve ailevi müdahaleler sorunlara neden olmuştu.

Bu ilk yemeğe hazırlanırken kendi kendine bir yığın

soru sordu: “Teklif ederse şarap içmeli miyim? Elimi tutmasına izin vermeli miyim? Evine gidip bir şeyler içmeyi kabul etmeli miyim? Hayır, benimle yatmak isteyecektir, ilk akşam söz konusu bile olamaz. Baştan çıkarma özel bir sanat, incelikleri olan bir oyun. Kızım, çok titiz davranmalısın, çünkü bu adamı istiyorsan yavaş yavaş ve zekice ilerlemelisin.”

Evden çıkamaya hazırlanıyordu ki, Hamza aradı:

“On beş dakika kadar gecikeceğim, evi toparlıyorum, sana bir şey göstermek istiyorum.”

Onu evine götürdü ve bir şişe şampanya açtı.

“Şampanya başımı ağrıtır. İçmemem lazım, ama bugün bir istisna yapacağım! Vatandaşlarımızdan bir kısmının alkol tüketme biçimlerini sevmiyorum; toplumdaki intikam almak için değil zevk için içildiğini unutuyorlar.”

“İnsan biraz neşelenmek için içer, bilincini kaybetmek için değil.”

“Evet, efendiliğini kaybetmemeli!”

Eşyaları incelemeye koyuldu, kitaplık, video dolabı, plakların dizilişi... Düzen, her yerde düzen vardı. Kitaplar da plaklar da konularına göre, alfabetik sırayla yerleştirilmişti. Video kasetleri ayrı bir dolaptaydı. Kendi kendine, “Bir düzen manyağının evindeyim, bu birçok şeyi açıklar! Burası müzmin bir bekârın evi, başka birine ufacık bir yer yok,” dedi.

“Kadın izleri mi arıyorsun? İçin rahat etsin, yalnız yaşıyorum ve yalnızlığımı seviyorum, bu yalnızlığa kendim karar verdim, kimse zorlamadı. Sanıyorum bu, yetişkin insanlar arasında akılcı ilişkiler kurmanın en iyi yolu. Ne olursa olsun, bu yaşta başkalarının beni beslemesine izin veremem.”

“Akılcı ilişki dediğin nedir?”

“Aşırı yakınlıktan, bağımlılıktan, mecburiyetlerden kaçınmak. Aslında, birlikte yaşamak öğrenilebilir bir şey, kurallar koyarsın, onlara uymaya çalışırsın, seviyesizlikten, bayağılıktan ve gündelik hayatın sevimsiz küçük ayrıntıla-

¹ Heboura: Kız kurusu. (Y.N.)

rından kurtulmanın en iyi yolu budur. Her birimizin kötü alışkanlıkları vardır, başkalarının bunları görmesini istemeyiz, doğal olarak kendimizi koruruz. Birlikte olmanın en iyi yolu budur demiyorum, ama böylece bazı anlaşmazlıklardan ve zarar görmekten kaçınılabılır..”

“Herhangi biriyle akılcı bir biçimde yaşamayı başardın mı?”

“O başka mesele! Doğru söylemek gerekirse, hayır!”

“İçim rahatladı, çekici ve biraz da manyak bir erkek için aklımı kaybetmeye aday olduğumdan değil, yaşamın bundan daha karmaşık olduğuna inandığımdan.”

“Bilirsin, Fas'ta birey yoktur, seni ele geçirirler, her şeyini alırlar, itip kakarlar, sana nefes alacak bir delik bile bırakmazlar. Evliydim, neden söz ettiğimi biliyorum, karımın ailesi beni yedi yuttu, görüyorsun, ne ellerim var, ne kolların ne de kulaklarım... Fazla abartmıyorum, karımla hiç yalnız kalmadım, her zaman geçerken uğrayan bir ağabey, bir abla, bir kuzen, bir amca, bir teyze vardı; bayramlarda bütün kabile akın ederdi! Ah o bayramlar! Benim için bir saplantı, bir kâbus gibiydi! Hasta düşerdim, dört bir yandan gelirlerdi, isyan etmeye hakkım yoktu, üstelik güler yüzlü olmak, onları geleneksel biçimde ağırlamak gerekiyordu, tam bir işkenceydi! Boşandığımdan beri kendimi daha iyi hissediyorum, kollarımı ve ellerimi yavaş yavaş yeniden oluşturdum, kulaklarımı yerine yapıştırdım, yeniden kendim oldum, kendi mekânı, yalnızlığı ve özgürlüğü için mücadele etmeye hazır bir adam oldum. İşte sevgili dostum, bir yandan insanlardan kaçıp, bir yandan da akılcı suçortaklığı ilişkilerine açık kalmak böyle oluyor.”

“Biraz karmaşık bir kişiliğin var, hoşuma gitmediğini söyleyemem, haydi gidip yemek yiyelim.”

O gece Najat, Hamza'nın ilginç bir vaka olduğunu düşünerek uyudu. Hamza da onun elini tutmamak ve ilan-ı aşk etmemek, özellikle de arzuladığını göstermemek için büyük çaba sarf etti. Ondandır çok hoşlanıyordu, evinde girip çıkan ve yatağa girmeyi hiç reddetmeyen o kızlardan farklı olduğu için merakını uyandırıyor.

Najat'ın annesi endişesini gizlemiyordu. En büyük kızının evlendiğini, “yuva sahibi” olduğunu görmek istiyordu. Ailedeki dedikodulardan çekiniyordu: “Neredeyse otuz yaşında, hâlâ evlenmedi! Ne arıyor ki? Beyaz atlı prens mi? Zavallı kız, daha çok arar! Eninde sonunda bulunmaz Hint kumaşını aramaktan vazgeçmesi gerekecek! Birinin ona bunu söylemesi lazım, yoksa evde kalacak, kimsenin dönüp bakmayacağı bir *heboura*'ya¹ dönecek!”

Najat, bir *heboura*! Bunu düşünmüştü, hatta teyzesinin ağzından bile duymuştu. Üstüne alınmıyormuş gibi yapmıştı. Okuldaki tüm meslektaşları evliydi, çocukları vardı. Gizli saklı bir yaşantısı, evlilikdışı bir ilişkisi olduğunu düşünerek kimileri ondan uzak duruyordu. Bu ona ağır geliyordu ama tek başına bütün toplumla mücadele edemeyeceğini biliyordu.

Resim öğretmeni Fuad'la arası çok iyiydi, ona da kötü gözle bakıyorlardı. Evli değildi. Homoseksüeldi. Özellikle Avrupalılarla görüşüyor. Okulda eğilimlerini belli etmemek için çaba gösteriyor. Birlikte görülmeleri, Najat'ın cinsel tercihleri hakkında “üzüm üzüme baka baka kararı” türünde dedikodulara yol açmıştı. Bir gün, arkadaşlarının imalarına sinirlenen Fuad dayanamayarak, düşündüklerini açıkça söyledi:

“Bu ülkede, ikiye bölünmüş olmak bir görev gibi, yoksa yobazlık sizi ezer geçer. Ya ‘saman altından su yürüteceksiniz’, yani gizli gizli yapacaksınız ya da toplumun yüzkarası olarak sizi parmakla gösterecekler! Gizli gizli yaptığınız her şeyi kaydedecek küçük bir kamera olsaydı, ne sürprizler olurdu, erkeklerin mastürbasyon yapışını, kadınların cinsel organlarına akla gelmedik nesnelere soktuklarını görürdük. Ahlak bu mu?”

Najat onu sakinleştirmek ve herkesin vücudunu dilediği gibi kullanmakta özgür olduğunu hatırlatmak için araya girdi.

Bu olayı anlattığında Hamza hiç şaşırmadı:

“Cinsel endişeleri olanların farklılıktan korkmaları doğaldır.”

TAHAR BEN JELLOUN

EFSUNLU AŞKLAR

ÖYKÜ

Tahar Ben Jelloun, daha önce yayınladığımız yapıtlarıyla Türkiyeli okurun yakından tanıdığı bir yazar. 1987'de *Kutsal Gece* adlı romanıyla, Fransa'nın en saygın edebiyat ödülü Goncourt'a değer görülen Ben Jelloun, *Efsunlu Aşklar*'da aşk, dostluk ve ihanet öyküleri anlatıyor.

Kimi zaman yaşanmış olaylardan yola çıkan çılgın aşk öyküleri. Aynı zamanda önemli bir şair olan Ben Jelloun, günümüz Fas'ının gelenekle çağdaşlık arasına sıkışmış dünyasını, imgelerle yüklü lirik bir anlatımla betimliyor. 1971'den beri Fransa'da yaşayan ve Fransızca yazan Faslı yazar, günümüzün en iyi öykü anlatıcılarından biri; okuyucuyu öykülerinin büyülü dünyasında yaşıyor. *Efsunlu Aşklar* da, Ben Jelloun'un çoğu ilk kez yayınlanan on sekiz öyküsünden oluşuyor. Gündelik yaşamın umarsızlıkları karşısında kurtuluşu falcılarda, büyücülerde arayan insanların öyküleri.

KAPAKTAKİ RESİM: GUSTAV KLIMT

ISBN 975-07-0633-1

9 789750 706332
<http://www.canyayinlari.com>

KDV İÇİNDEDİR